

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/112/2021
Identifikačné číslo spisu:	6419201482
Dátum vydania rozhodnutia:	12.08.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:6419201482.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloleté dieťa T. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX K. K. X, zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, so sídlom A. T. Sytnianskeho 1180, 969 58 Banská Štiavnica ako kolíznym opatrovníkom, dieťa matky N. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. X, XXX XX K. a otca T. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX K. K. X, za účasti starých rodičov M. Ľ. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXX/X, XXX XX K.-C. Z. a Ľ. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXXX/XX, XXX XX K.-J. K., o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 26P/48/2019, o dovolaní starého otca maloletého proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. októbra 2020 sp. zn. 15CoP/29/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 27. apríla 2020, č. k. 26P/48/2019-131 rozhodol, že stará matka M. Ľ. C., rod. L., nar. XX.X.XXXX je povinná platiť výživné na maloletého vnuka T. Š., nar. XX.X.XXXX, a to vo výške 35,-Eur mesačne, počínajúc od 1.2.2020, so splatnosťou vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám otca (I. výrok). Nedoplatok na výživnom za obdobie od 1.2.2020 do 30.4.2020 v celkovej výške 105,-Eur je stará matka povinná zaplatiť v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku k rukám otca (II. výrok). Starý otec Ľ. R., nar. XX.X.XXXX je povinný platiť výživné na maloletého vnuka T. Š., nar. XX.X.XXXX, a to vo výške 35,-Eur mesačne, počínajúc od 1.2.2020, so splatnosťou vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám otca (III. výrok). Nedoplatok na výživnom splatnom za obdobie od 1.2.2020 do 30.4.2020 v celkovej výške 105,-Eur je starý otec povinný zaplatiť v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku k rukám otca (IV. výrok). V prevyšujúcej časti okresný súd návrh na zvýšenie výživného zamietol (V. výrok) a vyslovil, že týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/143/2014-28 zo dňa 20.8.2014, právoplatný dňa 4.9.2014 v časti výšky výživného na maloletého T. Š., nar. XX.X.XXX (VI. výrok). O trovách konania okresný súd rozhodol tak, že žiaden z účastníkov

nemá nárok na ich náhradu (VII. výrok).

1.2. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že od posledného rozhodnutia došlo k podstatným zmenám pomerov najmä u mal. dieťaťa. Výživné zo strany matky na maloletého bolo určené iba v minimálnej výške v zmysle § 62 ods. 3 Zákona o rodine, teda 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona, čo aktuálne predstavuje sumu 28,79,-Eur mesačne. Maloletý bol v čase predchádzajúceho rozhodovania dvojročný, pričom tohto roku dovŕši vek osem rokov. Od roku 2014 došlo k podstatnému zvýšeniu nákladov na úhradu odôvodnených potrieb mal. dieťaťa predovšetkým z dôvodu vyššieho veku a začatia povinnej školskej dochádzky na základnej škole. Za toto obdobie nastal aj určitý nárast celkových životných nákladov, na čo súd obligatórne prihliada v zmysle § 78 ods. 3 Zákona o rodine. Maloletý T. bol zverený do osobnej starostlivosti otca, s ktorým býva v rodinnom dome v obci K. K. Jeho náklady spočívajú v zabezpečení školských potrieb, pomôcok, platení poplatkov do triedneho fondu, ZRPS, na školské výlety a pod.. V spoločnej domácnosti býva i otcova matka - starobná dôchodkyňa. Pravidelné bežné výdavky na bývanie otec nedoložil, pričom uvádzal, že prispieva čiastkou 60,-Eur mesačne na elektrinu a vodu. Otec dieťaťa je od 3.10.2017 evidovaný ako uchádzač o zamestnanie. Podľa správy ÚPSVaR Banská Štiavnica v minulosti pracoval vo firme C. A..P.U., K. do 30.4.2017, kedy ukončil pracovný pomer dohodou. Od 1.5.2017 do dňa evidencie bol práceneschopný. Počas evidencie sa zúčastnil niekoľkých projektov ako ZAZ-zvýšenou aktivitou k zamestnaniu, PIP-poskytovanie individualizovaných služieb. Otec preukazuje hľadanie si zamestnania. Od 1.11.2019 vykonáva aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb, za ktorú má vyplácaný aktivačný príspevok. Doposiaľ sa nezamestnal, nakoľko sa stará o maloleté dieťa a hľadá si prácu len v jednozmennej prevádzke. Od 1.6.2018 je príjmom pomoci v hmotnej núdzi, pričom v priebehu roka 2019 mu boli vyplácané dávky v hmotnej núdzi vo výške 152,20,-Eur/mesačne od januára do apríla; 161,30,-Eur a 160,60,-Eur/mesačne od mája do septembra a 178,70,-Eur/mesačne od októbra do decembra. Poberá prídavky na dieťa vo výške 24,34,-Eur/mesačne.

1.3. Návrh voči matke okresný súd zamietol, keď mal preukázané, že býva v K. spolu s priateľom v unimobunke, kde podľa jej výpovede platia obaja spolu 180,-Eur mesačne. Je poberateľka invalidného dôchodku, aktuálne vo výške 153,80,-Eur mesačne, má diagnostikovanú ľahkú duševnú zaostalosť. Z dôchodku sú vykonávané exekučné zrážky vo výške 43,68,-Eur mesačne pre výživné na mal. T. Š.. V priebehu roka 2019 mala matka evidované dohody o pracovnej činnosti v rámci pracovných agentúr v Bratislave, a to na niekoľko dní v mesiaci január a apríl a od 4.6. do 8.7.2019. Vyšší príjem dosiahla iba za mesiac jún - cca 105,-Eur. Matka sa ambulantne lieči na psychiatrii a v R. O. L. V. J.Z. F.. I. Z. K.. Na Okresnom súde Bratislava II je pod sp. zn. 28Ps/5/2017 vedené konanie o obmedzení spôsobilosti matky na právne úkony. Matka sa s mal. synom dlhodobo nestretáva a neplatí na neho ani bežné výživné v určenej minimálnej výške. V súčasnosti je trestne stíhaná za prečin zanedbania povinnej výživy, trestné stíhanie je v štádiu konania pred súdom.

1.4. Nakoľko matka vzhľadom na svoje pomery zjavne nie je schopná plniť svoju vyživovaciu povinnosť voči mal. synovi, no podmienky na zvýšenie výživného sú splnené, súd prvej inštancie pribral do konania starých rodičov maloletého zo strany matky. Starý otec dieťaťa zo strany otca už nežije a stará matka M. Š., nar. X.X.XXXX sa na výžive vnuka podieľa prakticky zabezpečením bývania a úhradou nákladov na bývanie v spoločnej domácnosti. Okresný súd poukázal na § 68 Zákona o rodine, v zmysle ktorého majú predkovia a potomkovia vzájomnú vyživovaciu povinnosť v prípade, ak to nevyhnutne potrebujú. Vyživovacia povinnosť príbuzných nastupuje, ak oprávnená osoba - v danom prípade mal. dieťa - nie je schopná zabezpečiť vlastné nevyhnuté životné potreby, a zároveň tieto vyživovacie potreby nemôžu (nie sú schopní) zabezpečiť rodičia. Hoci starí rodičia s určením vyživovacej povinnosti voči mal. vnukovi nesúhlasili, ich pomery podľa okresného súdu umožňujú, aby sa aspoň sčasti podieľali na nákladoch spojených s výživou maloletého. Stará matka M.. Ľ. C. sa s maloletým stretáva. Pracuje v spol. E. ako pokladníčka, kde podľa lustrácie v Sociálnej poisťovni za rok 2019 dosiahla priemerný hrubý príjem cca 960,-Eur mesačne a tiež má evidovaného zamestnávateľa A. A.. Z. - Z. A.. A. P. U., kde v rovnakom období dosiahla priemerný hrubý príjem okolo 309,-Eur. Má vyživovaciu povinnosť voči manželovi, ktorý je toho času bez zamestnania. S mal. T. sa stretáva. Starý otec Ľ. R. sa s mal. vnukom nestretáva ani na neho neprispieval žiadnym plnením. Zamestnaný je v spol. B. B., Q.. A. a v roku 2019 dosahoval priemerný hrubý príjem okolo 1.280,-Eur. Podľa vlastnej výpovede je vo výpovednej lehote, ktorá končí v mesiaci apríl. Má vyživovaciu povinnosť k jednému dieťaťu - dcére O., nar. Z. P. XXXX, určenú súdom vo výške 100,-Eur mesačne. Súd prvej inštancie aplikujúc § 62 ods. 1,

2, § 62 ods. 4, 5, § 68, § 69 ods. 1, 2, § 75, § 77 ods. 1 a § 78 ods. 1, 3 Zákona o rodine určil vyživovaciu povinnosť starých rodičov zohľadňujúc ich aktuálne príjmy aj ďalšie vyživovacie povinnosti tak, aby celková výška výživného zo strany povinných osôb (matka, stará matka, starý otec) zodpovedala aspoň výške životného minima na nezaopatrené neplnoleté dieťa, ktoré je v súčasnosti 95,96,-Eur mesačne. Tiež rozhodol o zaostalom výživnom. O trovách konania rozhodol podľa § 52 a § 55 a § 57 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“).

2.1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. októbra 2020 sp. zn. 15CoP/29/2020 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II., III., IV., VI. a VII potvrdil (I. výrok) a žiadnemu z účastníkov nepriznal na náhradu trov odvolacieho konania (II. výrok).

2.2. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie okresného súdu je vecne správne a odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil aj s jeho odôvodnením. Súd prvej inštancie vykonal náležité dokazovanie, z ktorého vyvodil pravdivé zistenia a na takto zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné právne normy. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 262 ods. 1, § 52 a § 57 CMP, keď o povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh. Každý z účastníkov si teda sám znáša trovy, ktoré v konaní platil. V rozhodovanom prípade o výnimku prípustnú podľa § 53 až § 55 CMP nejde.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal starý otec (ďalej aj „dovolateľ“) podanie formálne označené ako „odvolanie“, ktoré možno považovať za dovolanie. Žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania formálne neodôvodnil, avšak v zmysle ustanovenia § 124 CSP možno konštatovať, že prípustnosť odôvodňuje poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/.

3.3. V odôvodnení dovolania dovolateľ uviedol, že nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie v spojitosti s odvolacím súdom mu bolo znemožnené uskutočňovanie jemu patriacich práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že skutkový stav veci nebol dostatočne zistený, bolo nedostatočne vykonané dokazovanie a hodnotenie dôkazov, nakoľko súd prvej inštancie nevykonával jeho výsluch ako účastníka konania. Tiež mu bolo znemožnené vyjadriť sa k výpovedi kolíznej opatrovníčky.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok - ďalej len „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je podľa ustanovenia § 447 písm. e/ CSP potrebné odmietnuť z nasledujúcich dôvodov:

5. Z ustanovenia § 429 ods. 1 CSP vyplýva, že dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť vyplývajúca z odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

6. Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania (aplikovaná v zmysle § 2 ods. 1 CMP aj v konaniach nesporných) vyžaduje, aby (okrem prípadov uvedených v § 429 ods. 2 CSP) bol dovolateľ zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo spísané advokátom, teda osobou, ktorá je zapísaná v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou, verejne dostupnom na internetovej stránke www.sak.sk.

7. Právna úprava obsiahnutá v § 429 ods. 1 CSP ustanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania,

bez splnenia ktorej dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Zákon túto podmienku nestanovuje iba v prípade dovolateľov uvedených v § 429 ods. 2 CSP. O tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania je v zmysle § 393 ods. 1 CSP povinný poučiť strany sporu v písomnom vyhotovení rozhodnutia odvolací súd.

8. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia uvedenej osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 CSP) je upravený v ustanovení § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého, ak má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania. Ustanovenie § 436 ods. 1 CSP predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle ustanovenia § 429 CSP a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

9. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku v súlade s § 393 ods. 1 CSP síce uviedol poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a o povinnom zastúpení advokátom v odvolacom konaní, ako aj o tom, že dovolanie musí byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), avšak strany sporu nepoučil v zmysle ustanovenia § 160 CSP o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci, ale ani o možnosti požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytnutí právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení ďalších zákonov a o následkoch neodstránenia vád dovolania. (§ 436 ods. 1 a 2 CSP)

10. Z uvedeného dôvodu dovolací súd spis vrátil prípisom z 10. mája 2021 sp. zn. 5Cdo/31/2021 súdu prvej inštancie s pokynom, aby v súlade s ustanovením § 436 ods. 1 CSP dovolateľa vyzval na odstránenie vád dovolania a riadne ho poučil o procesnej povinnosti obligatórneho zastúpenia v odvolacom konaní vyplývajúcej z ustanovenia § 429 ods. 1 CSP i o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci aj o možnosti požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytnutí právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z.. Tento pokyn realizoval súd prvej inštancie uznesením z 3. júna 2021 č. k. 26P/48/2019-225, ktorým starého otca maloletého dieťaťa ako dovolateľa vyzval na odstránenie vád dovolania a riadne ho poučil vo vyššie uvedenom rozsahu vrátane poučenia o procesnom následku neodstránenia vád dovolania vo forme jeho odmietnutia. Uznesenie súdu prvej inštancie dovolateľ prevzal 9. júna 2021, ale v určenej lehote naň žiadnym spôsobom nereagoval.

11. Dovolací súd konštatuje, že napriek poučeniu odvolacieho súdu a následnému poučeniu prvoinštančným súdom starý otec maloletého (dovolateľ) nesplnil procesnoprávnu podmienku obligatórneho právneho zastúpenia advokátom v odvolacom konaní vyplývajúcu z ustanovenia § 429 ods. 1 CSP ani nepreukázal, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP). Nie je splnená ani ďalšia procesnoprávna podmienka vyplývajúca z ustanovenia § 429 ods. 2 písm. c/ CSP, existencia ktorej by nevyžadovala obligatórne právne zastúpenie advokátom v odvolacom konaní.

12. Podľa ustanovenia § 447 písm. e/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429.

13. Zo zhora uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa podľa ustanovenia § 447 písm. e/ CSP odmietol.

14. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok